

تفکر در نشانه های قدرت الله متعال

خطبه اول

الحمد لله الذي جعل التوحيد أغلي ما في الأرض والسموات وأعز أهله بالجنة ورفع الدرجات وجعلنا من أهل التوحيد وعلي سفينة النجاة والصلاة والسلام علي أفضل الخلق صاحب الكمالات وعلي آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان ذوي الفضل والتقوي والدعوة والجهاد والبطولات..
وبعد:

برادران مسلمان! الله متعال در كلام مجيدش می فرمايد: ﴿يَتَأْتِيَ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ ﴿١٠٢﴾ ﴿آل عمران: ١٠٢﴾

«ای مؤمنان! چنانکه حق ترسیدن است از الله بترسيد و نميريد مگر در حالیکه مسلمان باشيد». پس خودم وشما را به تقوای الهی و ترس حقیقی از الله متعال سفارش می کنم. الله یگانه و یکتا و معبود مقتدر و بی همتای مان جل جلاله و عظمت کبرياءه می فرمايد:

﴿أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْأَيْدِي كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾﴾ ﴿الغاشية: ١٧ - ٢٠﴾

«آیا به شتر نمی نگرند و که چگونه آفریده شده است؟ و به آسمان (نمی نگرند و) که چگونه برافراشته شده است؟ و به کوهها (نگاه نمی کنند) که چگونه (محکم بر زمین) نصب شده است؟ و به زمین (نمی نگرند) که چگونه گسترده شده است؟!». «الغاشية: ١٧ - ٢٠»

الله قادر و با حکمت؛ انسان را به بهترین شکل خلق کرد و و به او کرامت بخشید و جهان هستی را برایش مسخر کرد و به وی نعمت عقل ارزانی داشت و او را بر فطرتی آفرید که به سوی کمال سیر کند و در او میل به شهوت قرار داد تا با صبر و شکر در مراحل مختلف زندگی و راه نزدیکی به الله متعال برایش آسان گردد.

به او آزادی و اختیار بخشید و تا اعمالش را ارزشمند گرداند. و برای راهنمایی او کتاب هایی فرستاد تا پروردگارش را بشناسد و بندگی او را به جای آورد و در نهایت و خوش بختی دنیا و آخرت را با کسب و اختیار خویش بدست آورد.

حقیقت به دایره ای می ماند که در بر گیرنده چهار خط متقاطع است؛ خط نقل صحیح و عقل صریح و فطرت سلیم و واقعیت موجود. نقل صحیح و کلام و بیان الله متعال و فرستادگان معصوم اوست. عقل صریح و ابزار سنجشی است که الله متعال به انسان عطا نموده تا از طریق آن خالق خویش را بشناسد. فطرت سلیم هم ترازویی منطبق و همسو با شریعت الله متعال است و که در سرشت انسان نهاده شده که اشتباهات خویش را دریابد. اما واقعیت موجود و همان مخلوقات پیرامون انسانند که تحت تأثیر قوانین الهی هستند. این چهار رکن حقیقت و همه از یک منبع سرچشمه می گیرند که الله متعال مقتدر است و لذا همه باهم منطبق و هماهنگ هستند.

تمام ادیان الهی در هر زمان و هر مکان و فقط بر دو اصل اساسی استوار بوده و غیر آن دو را نمی توان تصور کرد و این دو اصل در آیه زیر روشن گشته است:

﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِيَ إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴾ (الأنبياء: ۲۵)

«ما پیش از تو هیچ پیغمبری نفرستاده‌ایم و مگر اینکه به او وحی کرده‌ایم که: معبودی جز من نیست و پس فقط مرا پرستش کنید».

اصل اول عبارتست از: توحید و یعنی شناخت دلایل وجود و یکی بودن کمال و نیز شناخت اسم‌های نیکو و صفت‌های والای الله متعال. و اصل دوم عبادت است یعنی شناخت راه صحیح بندگی الله که انگیزه خلقت انسان است و عبادت همان فرمان برداری آگاهانه و ارادی است که با محبت و خواست قلبی همراه است و اساس آن باور و یقینی است که انسان را به سعادت جاودانه می‌رساند. در واقع و توحید نماد و قله معرفت و عبادت نماد تلاش و عمل انسان است.

انسان مؤمن وقتی با جهان بینی توحیدی یا نگاهی مبتنی بر ایمان و هدف درست به این جهان هستی نگاه می‌کند همه چیز به خالق و مدبر هستی و معبود حقیقی گواهی می‌دهد به تعبیر سعدی شیرازی:

برگ درختان سبز در نظر هوشیار

هر ورقش دفتری است معرفت کردگار

تمام هستی از کهکشان و ستاره و سیاره با سرعت‌های نوری و حجم‌های فوق تصور و چرخش و نیروی جاذبه و وزمین با کوهها و دره‌ها و پستی‌ها و بلندی‌ها و با چشمه‌ها و رودخانه‌ها و دریاها و اقیانوسها و با حیوانات و نباتات و معادن و ثروت‌هایش و سپس انسان با عقل و عاطفه و اعضا و دستگاه‌های پیچیده درونی و با فطرت و سرشت و گرایشهای فطری و غریزی و شهوانی و معنوی و همه و همه و معجزه‌هایی شگفت‌انگیز و ذره ذره آن آیه و نشانه‌ای بارز و روشن بر قدرت ذات علیم و قدیر هستند به آیه کریمه ذیل توجه کنید:

﴿ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴾ (الَّذِينَ يَذْكُرُونَ

اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا تُسَبِّحُكَ

فَقِنَاعَ عَدَانِ الْإِنَارِ ﴿۱۱۱﴾ (آل عمران: ۱۹۰ - ۱۹۱)

«مسلمان در آفرینش آسمان‌ها و زمین و آمد و رفت شب و روز و نشانه‌ها و دلایلی برای خردمندان است کسانی که الله را ایستاده و نشسته و بر پهلوهایشان افتاده یاد می‌کنند و درباره آفرینش آسمان‌ها و زمین می‌اندیشند (و می‌گویند) پروردگارا! این همه را بیهوده و عبث نیافریده‌ای؛ تو منزّه و پاکی پس ما را از عذاب دوزخ محفوظ بدار».

این انسان است که به دلیل غرق شدن در زندگی و غفلت از الله یکتا و معبود یگانه از عظمت پروردگارش که در یکایک مخلوقات نمایان است و غافل گردیده است.

برخی دانشمندان غربی می‌گویند: «آن قدرتی که بر خلقت جهان توانا بوده و بر حذف یا اضافه برخی اجزای آن نیز تواناست چون اصلاً جهانی وجود نداشت و و الله متعال آن را آفرید».

جالب توجه است که قرآن کریم بیش از هزار و سیصد آیه نازل فرموده که از هستی و خلقت انسان و سخن می‌گوید و یعنی موضوع تفکر و تدبر در جهان خلقت $\frac{1}{6}$ قرآن کریم را به خود

اختصاص داده است. این نکته بسیار جای تأمل ودقت عمیق دارد که اگر آیات حامل دستورات الله و مقتضی اطاعت و آیات شامل نهی و مقتضی پرهیز از برخی موارد است و پس آیات آفاق وانفس مقتضی چه امری است؟

روشن است که مقتضی تفکرند و در حدیثی آمده است: «تَفَكَّرُ سَاعَهُ خَيْرٌ مِنْ قِيَامِ لَيْلَةٍ»^(۱) یعنی «یک لحظه تفکر در نعمت‌ها و نشانه‌های قدرت الله و از یک شب تا صبح به نماز ایستادن و بهتر است».

از این رو الله متعال انسان را به شناخت الله از طریق تفکر در خلقت آسمان‌ها وزمین و فرا خوانده است و در چندین سوره قرآن کریم به آن اشاره شده که مبنای اساسی و اولیه پایه‌های عقیدتی و ایمانی قرار گرفته است ... الله متعال در باره آفرینش انسان می‌فرماید:

﴿ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾ خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ﴿٦﴾ يُخْرَجُ مِنْ بَيْنِ أَلْضَلْبِ وَالْأَرْبَابِ ﴿٧﴾ ﴾ (الطارق: ۵-۷)

«انسان باید بنگرد و دقت کند که از چه چیز آفریده شده است؟! از آب جهنده ناچیزی آفریده شده است آبی که از میان استخوان پشت مرد و استخوان سینه زن بیرون می‌آید».

و در باره غذای انسان فرموده است:

﴿ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ﴿٢٤﴾ أَنَا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ﴿٢٥﴾ ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ﴿٢٦﴾ فَأَبْنَا فِيهَا حَبًّا ﴿٢٧﴾ وَعَبْنَا وَقَضْبًا ﴿٢٨﴾ وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ﴿٢٩﴾ وَحَدَائِقَ غَلْبًا ﴿٣٠﴾ ﴾ (عبس: ۲۴-۳۰)

«انسان باید به غذای خویش بنگرد و درباره آن ببیندیشد ما آب را از آسمان بگونه شگفتی می‌بارانیم * سپس زمین را می‌شکافیم و از هم باز می‌کنیم * در آن دانه‌ها را می‌رویانیم و انگور و گیاهان خوردنی را * و درختان زیتون و خرما را * و باغ‌های پر درخت و انبوه را».

بدین سان تفکر در خلقت آسمان‌ها وزمین و نوعی عبادت و بلکه بهترین عبادت می‌باشد. الله متعال و معبود ذوالجلال قدرت و عظمت خود را به رخ ما بندگان ناچیز می‌کشد:

﴿ سَتَرِيهَمْ ءَايَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ ﴿٥٣﴾ ﴾ (فصلت: ۵۳)

«ما به آنان هر چه زودتر دلایل و نشانه‌های خود را در اقطار و نواحی (آسمان‌ها وزمین و که جهان کبیر است) نشان می‌دهیم».

چقدر مقتدرانه می‌فرماید:

﴿ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ الْمِثْلَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهُ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِضِيَاءٍ أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧١﴾ ﴾ (القصص: ۷۱)

(ای پیامبر!) بگو: «به من خبر دهید اگر الله متعال شب را تا روز قیامت بر شما پایدار سازد و کیست معبودی جز الله که برای شما روشنی آورد؟! آیا نمی‌شنوید؟!».

انسان با تفکر در خلقت آسمان‌ها وزمین و شناخت الله به عنوان خالق و مربی و حیات‌بخش و نیز معرفت گوشه‌ای از اسم‌های نیکو و صفت‌های ارجمند او و انگیزه‌ای قوی برای نزدیکی به الله متعال می‌یابد و در تکاپو برای وصول به مقام قرب او و به انجام اوامر و دستورات و پرهیز از منهیات

(۱) مصنف ابن ابی شیبه و از اقوال امام حسن بصری و (ش ۳۵۲۲۳) و وشعب بیهقی از اقوال ابودرداء (ش: ۱۱۸).

او می پردازد و در اینجا اهمیت علم شریعت و کاملاً هویدا می گردد و زیرا او امر و نواهی الله متعال و در زمینه عبادات و معاملات و اخلاق در آن بیان می شود.

شریعت الهی و سراسر عدل و رحمت و مصلحت و حکمت است و لذا هر مسئله ای که از عدل به جور و از رحمت به غضب و از مصلحت به فساد و از حکمت به بیهودگی بگراید و در شریعت هیچ مبنایی ندارد و اگر چه با هزار تأویل و توجیه به آن نسبت داده شده باشد.

پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله و سلم در روایتی که امام بخاری نقل کرده است و می فرماید: «من یرد الله به خیرا یفقهه فی الدین» «هر کس که الله و خیر او را خواهد و در دین فقیهش می گرداند»^(۱).

و می فرماید: «المومن القوی خیر و احب الی الله من المومن الضعیف و کل خیر» «مؤمن قوی و توانا و نزد الله متعال محبوب تر از مؤمن ضعیف و ناتوان است هر چند که هر دو از خیر و نیکی در حد خود برخوردارند»^(۲).

بارک الله لی و لکم فی القرآن العظیم و نفعنی و ایاکم بما فیہ من الآیات و الذکر الحکیم و نفعنا بهدی سید المرسلین و قوله القویم اقول قولی هذا و أستغفر الله لی و لکم و لسائر المسلمین و الحمد لله رب العالمین.

خطبه دوم

الحمد لله حمدا كثيرا طيبا مباركا فيه و كما يحب ربنا ويرضى و وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له و وأشهد أن محمدا عبده ورسوله و وعلى آله وصحبه و من تبعهم بإحسان إلى يوم الدين. برادران مسلمان! شیفتگان توحید و یکتا پرستی! دقت کنید که بعضی ما بندگان الله چقدر از پروردگار ﷻ غافلیم و چگونه بزرگی و جلال و کبریا و جبروت و عظمت الله متعال و معبود ذوالجلال ﷻ را فراموش می کنیم و براستی چرا ما اینقدر غافلیم؟ چرا عظمت و بزرگی الله ﷻ را فراموش می کنیم؟ چرا حرمت و طاعت الله ﷻ را بجا نمی آوریم؟ معبود مهربانمان در کتاب عزیزش ما را ملامت نموده و مخاطب قرار میدهد که شما را چه شده که به توقیر و تعظیم پروردگار نمی پردازید؟:

﴿ مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ﴾ (نوح: ۱۳) «شما را چه شده است که از عظمت الله نمی ترسید؟» در جای دیگری می فرماید: ﴿ وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴾ (الزمر: ۶۷) «و الله را آنچنان که باید و به بزرگی نشناختند حال آنکه روز قیامت زمین همه یکجا در قبضه اوست و آسمانها در هم پیچیده به دست اوست و او منزه و برتر است از آنچه با وی شریک می گردانند».

همچنین می فرماید: ﴿ يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ يُعِيدُهُ ﴾

(۱) بخاری و حدیث ۷۱ و مسلم و حدیث ۱۰۳۷ به روایت حضرت معاویه رضی الله عنه.

(۲) مسلم و حدیث (۲۶۶۴) به روایت حضرت ابوهریره رضی الله عنه.

وَعَدَّا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٠٤﴾ (الأنبياء: ١٠٤)

«روزی که آسمان را همچون در هم پیچیدن صفحه کتابها در هم می پیچیم همانگونه که بار نخست آفرینش را آغاز کردیم و دوباره آن را باز می گردانیم و بر عهده ما وعده ای است که ما حتماً انجام دهنده آنیم».

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعَلَهُ مَا تَوَسَّوْهُ بِهِ نَفْسَهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾﴾

«و یقیناً ما انسان را آفریده ایم و می دانیم که نفس او به او چه و سوسه می کند و ما از شاهرگ (گردن) به او نزدیکتریم».

الله قادر و توانا در عین وقت همه را می بیند و از همه میشوند و دعا و مناجات هر بنده را میشود و می پذیرد و چه در مسجد الحرام باشند و یا در سایر گوشه های جهان و او تعالی دعا و مناجات میلیاردها بنده را در هر جایی که هستند در یک لحظه می شنود. طوریکه می فرماید: ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ ﴿١٨٦﴾﴾ (البقرة: ١٨٦)

«و هر گاه بندگانم در باره من از تو پرسند (به ایشان بگو) من نزدیکم و دعای دعا کننده را - به هنگامی که مرا بخواهد - اجابت می کنم»

پس تمام نعمتهای جهان هستی با همه شگفتیهای بیرون و درون کالبد خاکی انسان نشانه های بی پایان و حیرت انگیزی از قدرت بی همتای ذات لا یزال الهی است و که اگر انسان تمام عمر خود را در راه شناخت و دقت و تأمل در این سیستم پیچیده سپری کند و عمر او به پایان خواهد رسید اما آیات و نشانه های قدرت او تعالی که بیانگر عظمت و اقتدار مطلق آن معبود یکتا و یگانه است به پایان نخواهد رسید.

هدف چیست؟ مسئولیت انسان چیست؟ قیمت و هزینه ای که انسان باید پردازد چیست؟ شکر و عبادت و پرستش. هر گونه عبادت و پرستش و کرنش و نیایش و مناجاتی را فقط برای خالق و منعم و بخشنده و معبود حقیقی جهان یعنی الله یگانه و یکتا مخصوص کردن همین وبس.

﴿فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَأَشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١١٤﴾﴾

(النحل: ١١٤)

«پس از آنچه که الله به شما روزی داده است ؛ حلال (و) پاکیزه بخورید و و شکر و نعمت الله را بجای آورید و اگر تنها او را می پرستید».

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَتَعَبَّدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَأَشْكُرُوا لَهُ﴾

﴿إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾﴾ (الغنکبوت: ١٧)

«بی گمان کسانی را که به جای الله می پرستید و مالک هیچ رزقی برای شما نیستند و پس روزی را تنها (از) نزد الله طلب کنید و او را پرستید و و شکر او را بجای آورید و که به سوی او باز گردانیده می شوید».

شکر نعمت نعمت افزون کند* کفر نعمت از کفت بیرون کند

الله ﴿يَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ مَا عَرَفَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ﴿٦﴾﴾ الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ ﴿٧﴾ فِي أَيِّ صُورَةٍ

مَا شَاءَ رَبِّكَ ﴿٨﴾ (الانفطار: ٦-٨)

«های و ای انسان! چه چیز ترا در باره پروردگار بخشنده ات مغزور کرد و همان ذاتیکه ترا آفرید (از نطفه) پس استوار کرد (ترا به اندامهای درست) و آن گاه ترا سامان بخشید و به هر صورتی که خواست ترا ترکیب کرد»

﴿ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴾ ﴿٥٦﴾ (الأحزاب: ٥٦)

اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد . اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد.

عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى و ينهى عن الفحشاء والمنكر والبغى و يعظكم لعلكم تذكرون.